

Venäjä

Venäjän ulkomaankauppa elpynyt edelleen, pääoman ulosvirtaus lisääntyi hieman. Venäjän tulot tavara- ja palveluviennistä kuten myös tavara- ja palvelutuonnin menot olivat edelleen vuoden 2017 viimeisellä neljänneksellä suunnitteen 20 % suuremmat kuin vuotta aiemmin. Kasvu tavartuonnissa oli niin ikään noin 20 % ja venäläisten ulkomaisissa matkailumenoissa edellisten neljänneksen tapaan lähes 30 %. Kauppataseen ja vaihtotaseen ylijäämät olivat viimeisellä neljänneksellä huomattavan suuria öljynhinnan nousun lisäämien vientitulojen johdosta.

Venäjän ulkomaankaupalla on takanaan parin vuoden syvä kuoppa. Sen vuoksi tavara- ja palvelukaupan tulot ja menot olivat toipumisestaan huolimatta vuoden 2017 viimeisellä neljänneksellä vielä muutamia prosentteja pienemmät kuin vuonna 2014 ja viidesosan pienemmät kuin vuosina 2012–13.

Yksityistä pääomaa virtasi viime vuoden toisella puoliskolla nettomääräisesti ulkomaille kohtalaisen paljon. Yrityssektorille (pl. pankit) tuli suoria sijoituksia ulkomailta melko vähän. Yritysten ulkomaille tekemät suorat sijoitukset olivat tasaisesti vuoden mittaan hieman ulkomailta tulleiden suorien sijoitusten virtaa suuremmat. Yritykset maksoivat varsin vähän ulkomaisia velkojaan. Vuoden toisella puoliskolla yrityssektorin muu pääomavirta ulos lisääntyi selvästi. Pankit puolestaan vähensivät ulkomaista velkaansa huomattavasti koko vuoden ajan.

Venäjän maksutaseen keskeiset erät 2015–17

	mrd. dollaria			% BKT:stä		
	2015	2016	2017	2015	2016	2017
	(alustava)			(alustava)		
Vaihtotase	69	26	40	5,0	2,0	2,6
- vienti (tavarat & palvelut)	393	332	412	28,6	25,7	26,4
- tuonti (tavarat & palvelut)	282	266	326	20,5	20,5	20,9
Kauppatase (tavarat)	148	90	116	10,8	7,0	7,4
- vienti	341	282	354	24,9	21,8	22,6
- tuonti	193	192	238	14,1	14,8	15,2
Palvelujen kaupan tase	-37	-24	-30	-2,7	-1,8	-1,9
- vienti	52	51	58	3,8	3,9	3,7
- tuonti	89	74	88	6,5	5,7	5,7
Muu vaihtotase	-43	-41	-45	-3,1	-3,2	-2,9
Rahoitustase & virhe-erä	-67	-17	-17	-4,9	-1,3	-1,1
Valtio (pl. keskuspankki)	-10	4	13	-0,7	0,3	0,8
Yksityinen sektori yht.(A+B)	-58	-20	-31	-4,2	-1,5	-2,0
A. Pankit	-34	1	-29	-2,5	0,1	-1,8
B. Muu yksit. ml. virhe-erä	-24	-21	-3	-1,8	-1,6	-0,2
- suorat sijoitukset	-14	11	-7	-1,0	0,8	-0,4
- Venäjälle	6	31	23	0,5	2,4	1,5
- Venäjältä	20	20	30	1,5	1,6	1,9
- portfoliosijoitukset	-8	-4	-11	-0,6	-0,3	-0,7
- Venäjälle	-5	0	-6	-0,3	0,0	-0,4
- Venäjältä	3	4	5	0,2	0,3	0,3
- ulkomainen käteisraha *	14	5	6	1,0	0,4	0,4
- 'epämääräiset operaatiot'	-2	-1	-1	-0,1	-0,1	-0,1
- maksutaseen virhe-erä	3	-5	4	0,2	-0,4	0,2
- muut	-18	-28	6	-1,3	-2,1	0,4

* positiivinen arvo = ulkomaisen käteisrahan määrän väheneminen

Lähde: Venäjän keskuspankki.

Venäjän valuuttavaranto kasvoi viime vuonna 55 mrd. dollarilla. Pääosa kasvusta tuli valuuttakurssimuutoksista ja kultavarannosta, kun taas varsinaisten valuuttaoperaatioiden seurauksena varanto kasvoi 23 mrd. dollarilla. Nykyisen rahapolitiikkalinjan mukaisesti Venäjän keskuspankki ei tehnyt suoria interventioita valuuttamarkkinoilla, joten ne eivät vaikuttaneet valuuttavarantoon. Keskuspankki kuitenkin toteutti finanssiministeriön puolesta viime vuonna yhteensä noin 15 mrd. dollarin arvosta valuuttaostoja, joiden tarkoitus oli pehmentää öljyn hinnasta budjettituloihin ja ruflan kurssiin aiheutuvia vaihteluita. Lisäksi valuuttavarannon arvoa kasvattivat venäläisten pankkien keskuspankilta lainaaman valuuttalikviditeetin takaisinmaksut.

Vuoden alussa Venäjän valuuttavaranto oli 433 mrd. dollaria. Siitä kultaa oli 77 mrd. dollaria, SDR- sekä IMF-vas-tuita 10 mrd. ja loput 347 mrd. dollaria valuuttavaroja. Niistä runsaat 50 mrd. dollaria koostuu öljyrahastovaroista. Valuuttatavat ovat pääosin dollareissa ja euroissa, Kiinan juanin osuus on yhä vain noin 0,1 %. Venäjän valuuttavaranto on usein käytettyjen nyrkkisääntöjen pohjalta varsin vahvalla tasolla, sillä se kattaa noin 17 kk:n tuonnin tai lyhytaikaisen ulkomaisen velan noin viisinkertaisesti.

Aluebudjettien alijäämät herättävät huolta Venäjällä.

Aluebudjettien (konsolidoitu alue- ja kuntataso) osuus koko julkisen talouden menoista Venäjällä on hieman yli kolmannes. Aluetason budjetit vastaavat valtaosasta asumiseen, koulutukseen ja kulttuuriin liittyvistä kuluista sekä suuresta osasta terveydenhoitomenoja. Valtaosa julkisen talouden pienipalkkaisista työntekijöistä on alue- ja kuntatasojen palkkalistoilla. Vuoden 2012 jälkeen määrätty julkisen sektorin palkkojen korotukset ja muut menolisäykset ovatkin rasi-taneet etenkin eräiden alueiden budjettitasapainoa.

Alueiden velkaantuminen oli erityisen nopeaa vuosina 2013–15, jolloin useat alueet rahoittivat alijäämäänsä pankkilainoilla. Vuonna 2015 alueiden velanhoitokuluja leikattiin muuttamalla pankkilainoja keskusvallan myöntämiksi kolmen vuoden budjettilainoiksi. Siitä huolimatta velan hoitokulut ovat muutamilla alueilla muodostuneet ylivoimaisiksi. Lokakuussa mm. Udmurtia, Hakassia ja Karjalan tasavalta pyysivät julkisesti finanssiministeriöltä apua menojaensa rahoittamiseksi. Tänä vuonna erääntyviä budjettilainoja on nyt määrä järjestellä uudelleen lainojen maksuaikaa pidentämällä ja korkoa laskemalla.

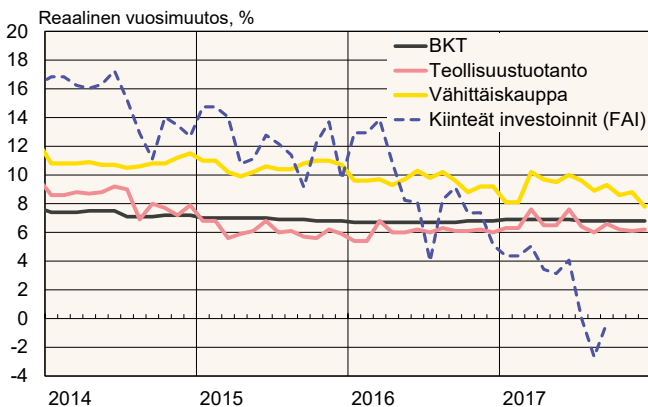
Yhteensä aluebudjetit ovat liki tasapainossa, mutta erot alueiden välillä ovat suuria. Alueiden mahdollisuudet supistaa menojaan tai kasvattaa omia tulojaan ovat hyvin rajallisia. Aluebudjettien tuloista noin puolet koostuu yritysten voittoverosta ja yksityishenkilöiden tuloverosta. Keskusval-lan maksamien tulonsiirtojen osuus on keskimäärin alle 20 % kaikista tuloista. Tulonsiirtojen osuus Kaukoidän federaatiopiirin alueilla on kuitenkin noin 40 % ja Pohjois-Kaukasian alueilla noin 70 %. Erityisesti näissä kahdessa federaatiopiirissä on joukko köyhiä alueita, joiden budjetti on täysin riippuvainen tulonsiirroista ja budjettilainoista.

Kiina

Kiina julkaisi odotusten mukaiset BKT:n kasvuluvut. Kiinan tilastoviraston mukaan BKT:n kasvu oli viime vuonna 6,9 %. Kahdella ensimmäisellä vuosineljänneksellä kasvu oli 6,9 % ja kahdella jälkimmäisellä 6,8 %. Nimellisesti BKT kasvoi 11,3 % 82 712 mrd. juaniin (12 200 mrd. USD).

Virallisesti raportoitu BKT:n kasvu on epäuskottavan tasaista eikä siinä ole havaittavissa minkäänlaista suhdannevaihtelua, vaikka monet muut tekijät viittaavat suuriinkin vaihteluihin. Erityistä ihmetystä aiheuttaa se, että huolimatta investointien suuresta osuudesta kokonaiskysynnästä niiden kasvun merkittävä hidastuminen ei näy BKT:n kehityksessä.

Kiinan reaali talouden kuvaajia

Lähde: CEIC, Macrobond, BOFIT

Kiinassa ilmi uusia aluetason tilastoväärityksiä.

Vuosi sitten uutisoitu vuosikausia jatkunut tilastovääritys Liaoningin maakunnassa ei jäänyt yksittäistapaukseksi. Vuodenvaihteessa Sisä-Mongolian itsehallintoalueen viranomaiset myönsivät paisutelleensa vuoden 2016 tilastoja keinotekoisesti suuremmiksi. Viranomaiset ilmoittivat teollisuustuotannon olleen todellisuudessa 40 % ja alueen verotulojen 26 % aiemmin raportoituja lukuja pienemmät. Viikkoa myöhemmin raportoitiin Tianjinin erityisaluealue Binhai New Areaan korjanneen vuoden 2016 raportoitua kokonaistuotantoaan kolmanneksen pienemmäksi. Tällä viikolla Sisä-Mongolian Baotoun teollisuuskaupunki ilmoitti erikseen, että senkin tilastot liioittelivat viime vuonna rajusti tulokehitystä.

Vuonna 2016 Sisä-Mongolian osuus Kiinan tilastoidusta kokonaistuotannosta oli 3 % ja Binhain runsaan prosentin. Vaikka alueiden osuus koko maan mittakaavassa on pieni, paljastetut tilastovääritykset tuskin jäävät viimeisiksi. Tämä vahvistaa epäluottamusta aluetilastojen lisäksi koko maan tasolla raportoituihin kasvulukuihin. Vuoden 2016 korjattu kansallinen BKT-tilasto vahvistettiin äskettäin, eivätkä nyt esille tulleet virheet vaikuttaneet BKT:n kasvulukuun.

Tilastovääritysten lisäksi Sisä-Mongolian aluehallinto vahvasti keskushallinnon jäädyttäneen jo aloitetun metrohankkeen alle kolmen miljoonan asukkaan Baotoussa ja muita infrastruktuurihankkeita alueen pääkaupunki Hohhotissa yhteensä noin 50 mrd. juanin (8 mrd. USD) arvosta. Kovat kasvutavoitteet ja löysä rahapolitiikka ovat vuosien ajan ruokkineet jättimäisiä, osin kannattamattomiakin investointeja ja kasvattaneet aluehallintojen velkataakkaa.

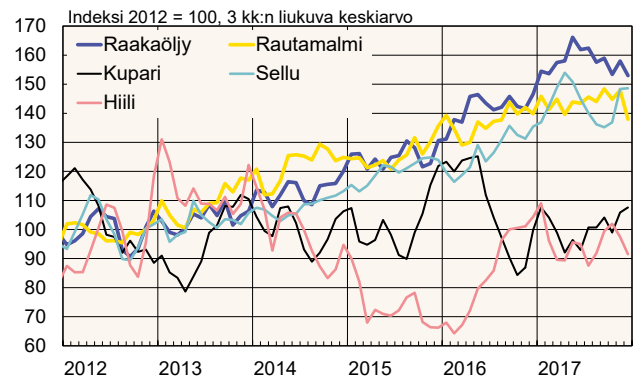
Kiinassa tuonti kasvoi vientiä nopeammin ja kaupan ylijäämä pieneni vuonna 2017. Kahden vuoden supistumisen jälkeen Kiinan tavaraviennin dollarimääräinen arvo kasvoi viime vuonna 8 % noin 2 265 mrd. dollariin. Tuonnin arvo kääntyi raaka-ainehintojen vetämänä kasvuun jo vuoden 2016 loppupuolella ja kasvoi vuoden 2017 aikana yhteensä 16 % 1 840 mrd. dollariin. Tuonnin volyyymi kasvoi tammi-marraskuussa keskimäärin 11 % ja viennin volyyymi 7 %. Ulkomaankaupan koko vuoden ylijäämä supistui edellisvuodesta 90 mrd. dollaria ja painui 420 mrd. dollariin.

Keskeisten raaka-aineiden tuontimäärät kasvoivat edelleen. Eniten vuoden aikana kasvoi sellun (13 %) ja raakaöljyn tuonti (10 %). Myös kivihien (5 %) ja rautamalmin (6 %) tuonti kasvoi, mutta selvästi edellisvuotta vaisummin. Poikkeuksena raaka-aineiden tuonnissa on lähes 30 % vuodessa kallistunut kupari, jonka tuonti Kiinaan laski 5 %.

Euroopan unionin osuus Kiinan viennistä ja tuonnista on vuoden aikana kasvanut. Viennin arvo EU-maihin kasvoi 13 % ja tuonnin arvo peräti 21 % vuodesta 2016. Toiseksi suurimman kauppakumppanin Yhdysvaltojen osalta vienti kasvoi 12 % ja tuonti 5 %.

Kiinan rakennemuutos näkyy selvästi kauppatilastoissa. Viimeisten kymmenen vuoden aikana ulkomaankaupan osuus kokonaistuotannosta on lähes puolittunut. Vuonna 2017 viennin osuus BKT:stä oli 19 % ja tuonnin 15 %, kun vielä ennen kansainvälistä finanssikriisiä osuudet olivat 35 % ja 27 %. Rakennemuutos näkyy myös jatkojalostukseen tarkoitettujen osuuden pienenemisenä kokonaiskaupasta. Tuonnista jatkojalostuksen osuus oli vuonna 2017 enää 29 %, kun se kymmenen vuotta aiemmin oli lähes 50 %.

Kiinan raaka-aineiden tuontimäärät

Lähde: Macrobond